

**hogeschool
Leiden**

ONTWERPPRINCIPES VOOR ONS ONDERWIJS

DAAR GAAN WE MEE AAN DE SLAG!

INHOUD

Inleiding	4
Onderwijsvisie Hogeschool Leiden	6
Ontwerpprincipes	10
1. Een vliegende start	12
2. Uitdagend en beroepsgericht opleiden	20
3. Een activerende blend	30
4. Betekenisvol begeleiden	40
5. Toetsen om te leren	48
Ontwerpprincipes in praktijk	56

INLEIDING

In dit document beschrijven we de visie op onderwijs van Hogeschool Leiden en de concretisering hiervan in vijf ontwerpprincipes. Dit is een actualisatie van de ontwerpprincipes die in 2018 zijn ontwikkeld. Om tot actualisatie van de ontwerpprincipes te komen zijn meerdere stappen gezet waarbij veel verschillende mensen uit de hogeschool zijn betrokken om te komen tot breed gedragen ontwerpprincipes. Zo hebben we input opgehaald bij medewerkers en studenten en hebben we bronnenonderzoek gedaan naar effectieve ontwerpprincipes. In de onderbouwing en toelichting per ontwerpprincipe worden deze bronnen nader uitgewerkt. Deze zijn online te raadplegen (scan de QR-code naar de website). De actualisatie liep parallel aan de ontwikkeling van het nieuwe instellingsplan van 2023-2028: Betrokken, Bevlogen, Betekenisvol, en sluit daar inhoudelijk en in looptijd op aan. Onze vijf beloftes geven richting aan ons handelen en hoe we samenwerken.

- We kennen de student, de student kent ons
- We dagen al onze studenten uit actief te studeren en zich te ontwikkelen
- We zijn een waardevolle partner in de vernieuwing van de beroepspraktijk
- We leren met en van elkaar: iedereen doet ertoe en draagt bij
- We zijn een aantrekkelijke werkgever en zijn gericht op gezamenlijk resultaat

Met onze ontwerpprincipes geven we invulling aan hoe we ons onderwijs vormgeven om onze beloftes waar te maken. Ze vormen de opbrengst van een ontwikkelproces waar veel verschillende mensen in de hogeschool bij zijn betrokken, maar ze vormen ook een startpunt. Het begin van de verdere ontwikkeling van ons onderwijs dat past bij de ambities die we ons als hogeschool stellen.

Met onze onderwijsvisie en ontwerpprincipes geven we eenduidigheid en richting aan het ontwerp van het onderwijs binnen de hogeschool. Onderwijs dat aansluit bij waar we als hogeschool voor staan maar ook gebaseerd is op actuele evidence voor effectief (hoger) onderwijs. Door vanuit dezelfde ontwerpprincipes te werken, versterken we de mogelijkheid tot uitwisseling en ondersteuning en kunnen we effectief en efficiënt (samen)werken. Zo geven de ontwerpprincipes richting, maar laten ze ook ruimte voor een invulling die past bij de kenmerken van de verschillende opleidingsrichtingen en onderwijsvormen. Hogeschool Leiden kent verschillende soorten studenten, variërend van instroom vanuit de middelbare school (havo en vwo) en afgestudeerde mbo'ers, tot werkende professionals die zich gedurende hun carrière een leven lang willen blijven ontwikkelen. Wanneer we in de ontwerpprincipes spreken over 'studenten' hebben we het over de totale (diverse) studentenpopulatie. Daar waar we doelen op specifieke studenten, expliciteren we dat zo goed mogelijk.

In het eerste hoofdstuk beschrijven we de visie op onderwijs. In de volgende hoofdstukken werken we dit nader uit in vijf ontwerpprincipes. Per ontwerpprincipe geven we aan wat dit betekent voor het onderwijs. Hierin hebben verschillende betrokkenen een rol en dat drukken we hier uit met 'we', omdat rollen en benamingen per opleiding kunnen verschillen. In hoofdstuk zeven staat beschreven wat we doen om onze ontwerpprincipes in praktijk te brengen.

TOELICHTING OP EN
ONDERBOUWING VAN
DE ONTWERPPRINCIPES
VIND JE HIER.
SCAN DE QR-CODE.

ONDERWIJSVISIE HOGESCHOOL LEIDEN

WE LEIDEN
BETROKKEN,
BEVLOGEN EN
BETEKENISVOL OP

We leiden studenten op tot bekwame en bevrologen professionals die hun vak verstaan of die zich hierin nog verder willen verbeteren en ontwikkelen. Professionals die, vanuit bewuste eigen waarden, een positieve bijdrage leveren aan de veranderende wereld waarin wij leven. Zij zetten zich in voor het aanpakken van complexe vraagstukken door gebruik te maken van hun kennis, kunde en een nieuwsgierige en onderzoekende houding. De studenten die wij opleiden werken goed samen, zowel met collega's uit de eigen als uit andere disciplines. In ons onderwijs dragen we bij aan de professionele ontwikkeling, maar ook aan de persoonlijke groei van onze studenten. We leren onze studenten oog te hebben en houden voor hun eigen behoeften en die van anderen. Studenten leren zichzelf kennen en maken keuzes die daarbij passen. Ze leren van hun successen, maar ook omgaan met tegenslag en onzekerheid.

We zijn **betrokken** bij onze studenten. Om die betrokkenheid te realiseren, organiseren we ons onderwijs kleinschalig. We weten wie onze studenten zijn en wat hen verder helpt. We hebben het vertrouwen dat ze in staat zijn om te leren op een manier die bij hen past. Dat ze de hobbels aankunnen die zij daarbij soms moeten overwinnen en dat wij daarbij, zo nodig, passende ondersteuning en hulp bieden, in het besef dat verschillen tussen (groepen) studenten hierin groot zijn.

We zijn **bevrologen** over het opleiden voor en onderzoeken en vernieuwen van de beroepspraktijk. Daarom dagen we studenten uit het beste uit zichzelf te halen. Dat doen we door een veilige leeromgeving te bieden, hen vragen te stellen, te ondersteunen en te voorzien van feedback. Tegelijk leggen we de lat hoog: we verwachten van hen dat zij verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen studie,

actief deelnemen aan het onderwijs, leren om keuzes te maken die passen bij hun ambities en een open en kritische houding hebben.

We realiseren **betekenisvol** onderwijs. De bereidheid tot het leren van en met elkaar begint bij het leren kennen van jezelf en van de ander, bij ontmoeting en contact. We zorgen ervoor dat het onderwijs voor iedereen toegankelijk en inclusief is en recht doet aan diversiteit van studenten. Daarnaast benutten we verschillende perspectieven bij de aanpak van complexe praktijkvraagstukken. Daarom stimuleren we een interdisciplinaire aanpak en kijken we over de grenzen van opleidingen heen. We gaan uit van realistische vraagstukken uit de beroepspraktijk, zodat het onderwijs betekenisvol is.

Hoe we hier vorm aan geven, werken we uit in vijf ontwerpprincipes:

- 1 EEN VLIEGENDE START
- 2 UITDAGEND EN BEROEPSGERICHT OPLEIDEN
- 3 EEN ACTIVERENDE BLEND
- 4 BETEKENISVOL BEGELEIDEN
- 5 TOETSEN OM TE LEREN

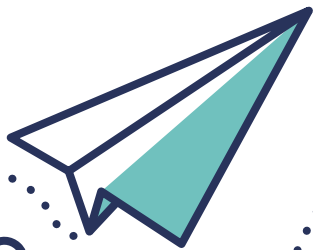
Onze ontwerpprincipes zijn richtinggevend voor al ons onderwijs.

De ontwerpprincipes bevatten een combinatie van onze eigen kernwaarden en een bewezen effectieve aanpak. Dit maakt ze *evidence informed* en toegesneden op de context van onze eigen hogeschool.

ONTWERP- PRINCIPES

DOEL:
ACTIEF EN
SUCCESVOL
STUDEREN

1. Een vliegende
start

2. Uitdagend en
beroepsgericht
opleiden

3. Een activerende
blend

5. Toetsen om
te leren

4. Betekenisvol
begeleiden

EEN VLIEGENDE START

Wij leren de student kennen en de student ons. Studenten maken vanaf de start kennis met elkaar en krijgen goed in beeld wat van hen wordt verwacht. We vormen een beeld van wat de student kan en waar eventuele extra begeleiding of uitdaging nodig is.

Waar gaat het om?

We willen dat studenten met zelfvertrouwen starten aan het onderwijs door een doordachte studiekeuze en passende verwachtingen op basis van eenduidige en eerlijke informatievoorziening. We weten waar onze instromende studenten vandaan komen en welke (extra) begeleidingsbehoefte zij hebben, zodat iedereen een vliegende start in ons onderwijs kan maken.

Een goede start is een voorspeller voor een succesvol vervolg van het onderwijs. In de eerste maanden van de studie is het daarom van belang om heldere wederzijdse verwachtingen te scheppen over wat studeren bij de hogeschool betekent en te werken aan een sterke binding van studenten met studiegenoten en het docententeam. Ook vroegtijdig oog hebben voor het welzijn van studenten is een belangrijke voorwaarde voor een succesvol studieverloop én voor inclusief onderwijs.

We zorgen dat studenten een goed beeld krijgen of de studie daadwerkelijk bij ze past. Zo nodig begeleiden we ze bij het maken van een andere keuze zodat de student op een andere plek succesvol kan zijn.

Wat betekent dit principe voor het onderwijs?

- We verwachten van onze studenten dat zij zich actief oriënteren op hun studiekeuze. Onze studiekeuzeactiviteiten geven een realistisch beeld van het onderwijs, zowel qua inhoud als didactische aanpak. Daarnaast brengen we aankomende studenten in contact met andere starters, zittende studenten, docenten en met de studievereniging. Zo bevorderen we binding voor de poort en een bewuste studiekeuze.
- We bieden studenten een warm welkom op de hogeschool en ondersteunen hen bij het maken van een sterke start. Dat doen we in de bachelor- en associate degree-opleidingen door in het eerste half jaar expliciet aandacht te besteden aan de basis-hbo-(studie)vaardigheden en de identificatie van de student met het beroep. We laten studenten in het eerste half jaar kennismaken met de

beroepscontext van de opleiding en we organiseren waar mogelijk activiteiten met de beroepspraktijk om studenten een realistisch beeld te geven van de beroepsmogelijkheden.

- We besteden aandacht aan de plaats van de studie in het leven van de student en de balans tussen studie, werk en privé.
- We investeren in de sociale binding met en tussen onze studenten en werken bij voorkeur in kleine vaste groepen.
- We organiseren in de bachelor- en associate degree-opleidingen een expliciete rol voor ouderejaars studenten als 'peer-mentor' in het eerste half jaar. We ondersteunen deze peers in hun deskundigheidsbevordering.
- We hebben vroegtijdig oog voor het welzijn van al onze studenten. We besteden daarom aandacht aan het preventief vergroten van de mentale weerbaarheid, de sociale veiligheid en een gezonde leefstijl.
- We bieden extra ondersteuning, begeleiding of uitdaging voor wie dit nodig heeft, bijvoorbeeld gericht op het versterken van de taalvaardigheid, executieve functies en het wegwerken van deficiënties. Of we doen dit juist in extra verbreding of verdieping door een Honours-traject, deelname aan de opleidingscommissie of studievereniging of faculteitoverstijgende initiatieven.
- Het eerste jaar van een opleiding is erop gericht dat studenten een beeld krijgen van hun geschiktheid voor de opleiding en het beroep en zich eigenaar voelen van de eigen ontwikkeling. Aan het einde van het eerste studiejaar ontvangen studenten dan ook een studieadvies. Bij flexibel onderwijs werken we met studiecontracten. Een negatief advies is nooit een verrassing en volgt op een traject waarin begeleiding is geboden en alternatieven zijn verkend.

1. VLIEGENDE START ZELF AAN DE SLAG

1.1 Uit onderzoek blijkt dat onderstaande maatregelen een positief effect hebben op studiesucces. Wanneer besteden jullie hier voor de poort en in de eerste 100 dagen aandacht aan? Teken in de tijdbalk!

- ☐ A Realistisch beeld van de opleiding geven (wat houdt de opleiding in?)
- ☐ B Aandacht voor goede matching tussen student en opleiding (past de opleiding bij mij?)
- ☐ C Aandacht voor het welzijn van studenten en de plek van de studie in het leven van de student
- ☐ D Aandacht voor studievvaardigheden
- ☐ E Begeleiding door (ouderejaars)studenten
- ☐ F Realistische voorbeelden en opdrachten uit beroepspraktijk geven
- ☐ G Regelmatige feedback op de studievoortgang geven

1.2 Ga tussen 15 oktober en 1 november (tussen 50 en 75 dagen) eens in gesprek met een groepje studenten. Hoe tevreden zijn zij over genoemde maatregelen? Waar zien zij ruimte voor verbetering?

1.3 Studenten verschillen van elkaar in leeftijd, vooropleiding, werkervaring, culturele achtergrond, studievvaardigheden en ondersteuningsbehoeften. Bespreek eens met collega's wat jullie doen om alle studenten een vliegende start te bieden? Zijn er groepen studenten die nog iets extra's kunnen gebruiken?

NOTITIES

NOTITIES

UITDAGEND EN BEROEPSGERICHT OPLEIDEN

We bieden uitdagend onderwijs zodat studenten actief en betekenisvol kunnen leren en zich voorbereiden op of werken aan een leven lang ontwikkelen. We leiden studenten op voor een complexe en veranderende beroepspraktijk, zodat ze een positieve bijdrage leveren aan de veranderende wereld waarin wij leven.

Waar gaat het om?

De beroepspraktijk is aan verandering onderhevig. Daarnaast zijn praktijkvraagstukken complex en veelal discipline-overstijgend. Om studenten hierop goed voor te bereiden of zich verder te laten ontwikkelen, staan realistische en actuele vraagstukken uit de beroepspraktijk centraal in ons onderwijs. We bieden studenten ruimte om aan vraagstukken te werken die passen bij hun ervaring, interesse en ambities en om eigen accenten te leggen. Zo zorgen we dat studenten zich kunnen verbinden met een vraagstuk. We laten ze kennismaken met andere contexten en disciplines en mensen buiten de eigen leefwereld en leren daarin optimaal samenwerken. We werken intensief samen met de beroepspraktijk en kenniscentra. Zo leveren studenten al tijdens hun opleiding een bijdrage aan de beroepspraktijk en leren ze omgaan met verschillende perspectieven en onzekerheden. We dagen studenten uit om uit hun comfortzone te stappen en vanuit een onderzoekende houding naar een vraagstuk te kijken. We zijn duidelijk in de hoge verwachtingen die we van studenten hebben en geven ze vertrouwen in hun eigen kunnen door passende begeleiding te bieden.

Wat betekent dit principe voor het onderwijs?

- We maken keuzes op welke wijze we samenwerken met de beroepspraktijk en kenniscentra om de realistische en actuele vraagstukken te vertalen naar een leeromgeving voor studenten. Dit kan variëren van vraagstukken en eigen ervaringen uit de praktijk in de opleiding, tot in co-creatie met de beroepspraktijk een nieuwe hybride leeromgeving opzetten.
- We zorgen ervoor dat de vraagstukken uit de praktijk goed tot hun recht komen. Op de inhoud, door ruimte te creëren om in te spelen op de actualiteit. En ook organisatorisch, door met grotere onderwijseenheden te werken zodat studenten voldoende tijd hebben om te onderzoeken en te experimenteren.
- Vanaf de start van de studie komen studenten in aanraking met de complexiteit en reikwijdte van de beroepspraktijk.
- We werken, waar dit passend is, met leeruitkomsten zodat studenten ruimte krijgen om bij realistische en relevante vraagstukken eigen accenten te leggen en keuzes te maken. Door met leeruitkomsten te werken creëren we voor studenten de mogelijkheid om zelf een leerpad en toetsvorm te kiezen.
- We ontwerpen interdisciplinair onderwijs of leeromgevingen zodat dit een substantieel deel van het onderwijs in de hoofdfase vormt.

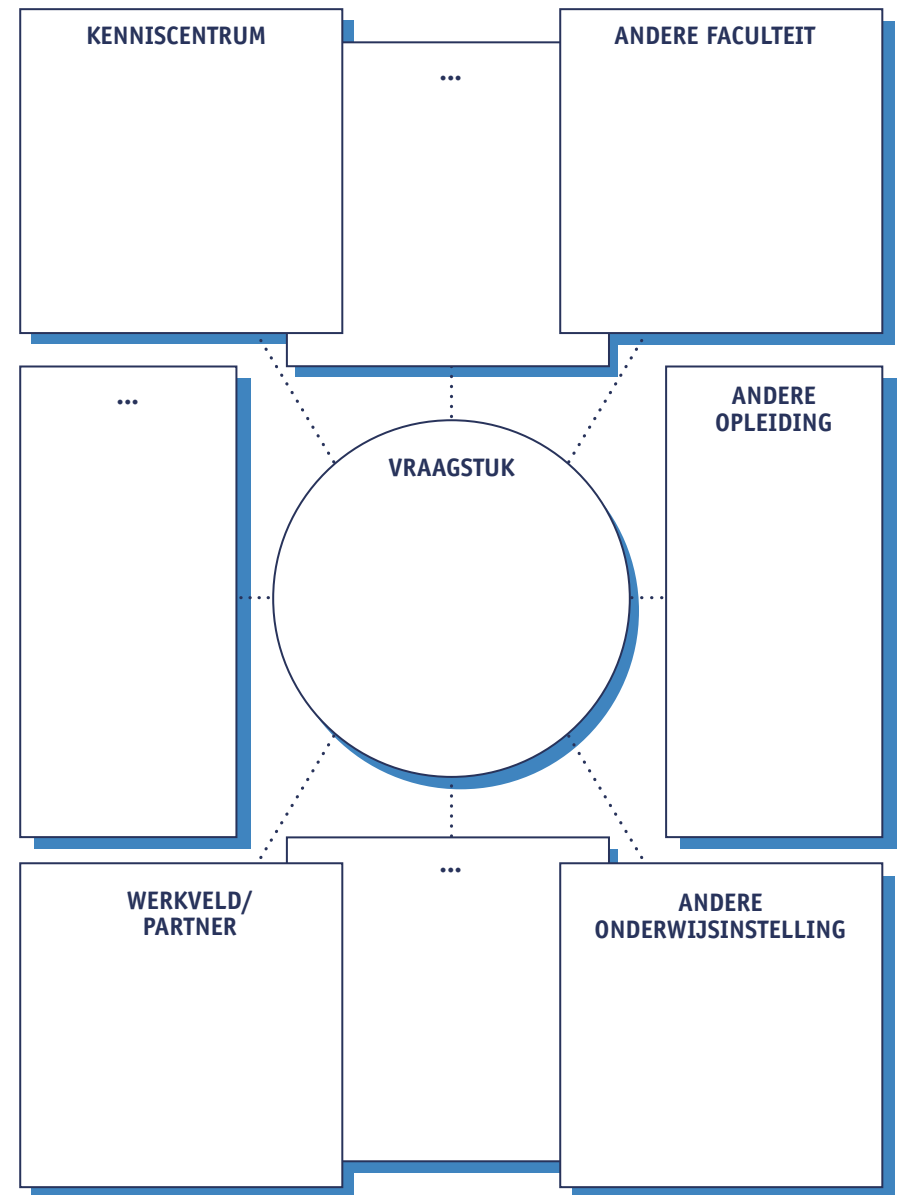
2. UITDAGEND EN BEROEPSGERICHT OPLEIDEN

ZELF AAN DE SLAG

- 2.1 Vraagstukken in het werkveld worden steeds complexer en zijn niet altijd vanuit één discipline op te lossen. Rond welk vraagstuk zouden studenten al tijdens het onderwijs met andere partijen samen kunnen werken, en met wie?

Vul het figuur op de rechter pagina in.

- 2.2 Uitdagend onderwijs betekent hoge verwachtingen hebben van studenten, ruimte bieden voor eigen keuzes en daarbij passende begeleiding bieden. Waar in het onderwijs lukt dit goed en waardoor komt dat?

2.3 Wissel de antwoorden op voorgaande vragen uit met minimaal vier collega's. Wat zijn jullie overeenkomsten en wat zijn verschillen? Wat zouden jullie verder willen verkennen?

OVEREENKOMSTEN	VERSCHILLEN

NOTITIES

NOTITIES

NOTITIES

EEN ACTIVERENDE BLEND

We willen onderwijs waarin de student actief leert. Daarom maken we bij het ontwerpen van onderwijs(programma's) een bewuste en onderbouwde keuze over de blend van fysieke (op de hogeschool en in de praktijk) en online leeractiviteiten die elkaar versterken en die het beste passen bij de context van het beroep.

Waar gaat het om?

Actief leren vindt plaats wanneer een student echt de hersens moet laten kraken. Het vergroot de betrokkenheid van de studenten en zorgt ervoor dat het geleerde gekoppeld wordt aan wat iemand al weet of kan, beter wordt onthouden en kan worden ingezet in nieuwe situaties. Ons onderwijs bestaat daarom uit activerende leeractiviteiten. Een activerende blend is echter meer dan een verzameling van verschillende leeractiviteiten bij elkaar. We hebben het dan over leeractiviteiten op de campus, online, in de praktijk of thuis. Activiteiten die synchroon, asynchroon, individueel, in een grote of een kleine groep plaatsvinden. De kunst is om leeractiviteiten in te zetten die op zichzelf effectief zijn, maar juist ook in relatie tot elkaar versterkend werken.

Het ontwerpen van een activerende blend biedt ook mogelijkheden voor flexibilisering en keuzeruimte voor studenten. En dát zorgt er weer voor dat onderwijs voor verschillende studenten toegankelijk en motiverend is.

Leren is ook een sociaal proces. Kennisverwerving en betekenisgeving ontstaan door contact met anderen: peers, docenten en mensen uit de beroepspraktijk. Daarom ontwerpen we ons onderwijs zo dat de contactmomenten betekenisvol zijn. Er is dan ook aandacht voor zowel de leerinhoud als de sociale component en de rol van de docent hierin.

ICT gebruiken we in de blend zodat het bijdraagt aan:

- actief leren door bijvoorbeeld de inzet van e-learning, online werkvormen en tools
- differentiatie door bijvoorbeeld de inzet van adaptieve leermiddelen
- flexibilisering door keuzevrijheid te geven over plaats, vorm en tijd van leren, ook voor virtual exchange met studenten uit het buitenland
- het benaderen van authentieke situaties door virtuele gesimuleerde beroepssituaties in te zetten waar dit van toegevoegde waarde is
- het vergroten van efficiency door het slim koppelen en gebruiken van informatie waardoor minder handelingen nodig zijn. Door analyse van data (learning analytics) wordt het leveren van maatwerk mogelijk. Daarnaast kan, door gebruik te maken van open online leermaterialen, tijd en denkracht beter benut worden.

Gebruik van ICT is ook een doel van ons onderwijs. Om goed voorbereid te zijn op de snel veranderende beroepspraktijk moeten studenten digitale kennis en vaardigheden leren die passen bij die specifieke beroepscontext, maar ook meer algemene digitale vaardigheden die het flexibel inspelen op veranderingen mogelijk maken.

Wat betekent dit principe voor het onderwijs?

- Hoe de blend er precies uit ziet, hangt af van de ontwerpkeuzes die een team maakt en kent daardoor veel verschijningsvormen. Omdat we ruimte willen geven aan een blend die past bij de eigen opleiding én daarbij goed willen ondersteunen, onderscheiden we bij Hogeschool Leiden vier modellen die verschillend zijn in de mate van sturing en flexibiliteit: flipped classroom model, blended leerpad model, flexibel binnen kaders en het superflex model. Deze modellen staan nader uitgewerkt in de toelichting en onderbouwing op de website.
- We bepalen welk blended learning model het meest passend is voor de betreffende onderwijsfase en kenmerken van de studentpopulatie. Per onderwijsfase kan een ander model geschikt zijn.
- We maken binnen het gekozen model ontwerpkeuzes die passen bij doel, inhoud, vormen van interactie en de (digitale) mogelijkheden en ondersteuning die de hogeschool biedt.
- Bij het ontwikkelen en inzetten van onderwijsmaterialen zorgen we ervoor dat deze toegankelijk en inclusief zijn voor al onze studenten.
- De implementatie van de activerende blend gebeurt zorgvuldig met goede ondersteuning en met voldoende aandacht voor professionalisering van docenten en ervaringen van studenten.

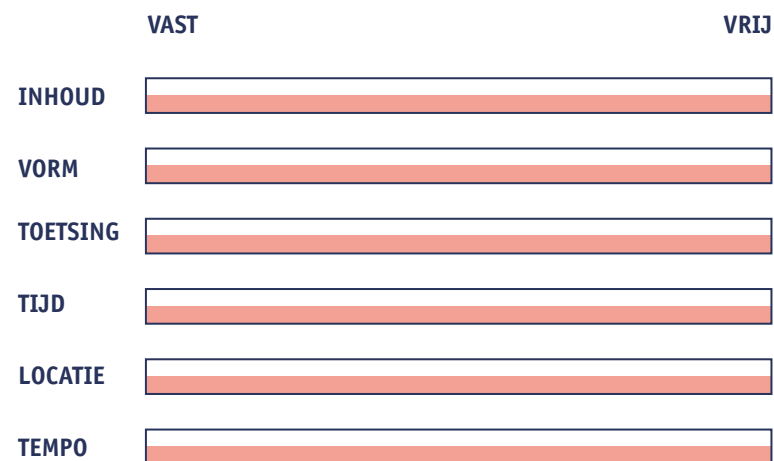
3. DE ACTIVERENDE BLEND ZELF AAN DE SLAG

3.1 We willen onze studenten actief laten leren, ook als zij niet op de campus zijn. Vink aan wat voor jouw team de belangrijkste redenen zijn om digitale middelen in te zetten in het onderwijs:

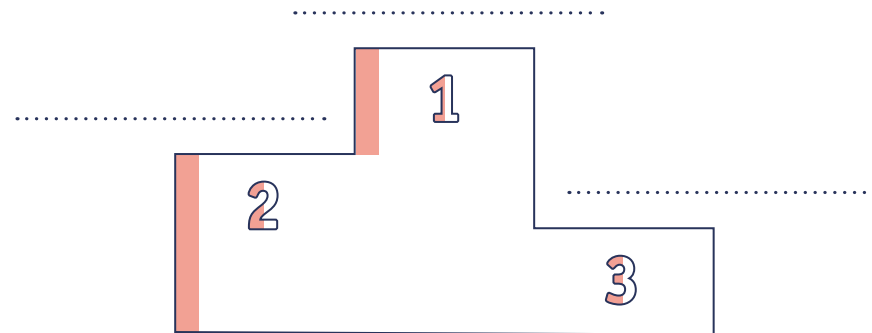
- ☐ Wij willen kunnen differentiëren, zodat studenten extra kunnen oefenen of verdiepen.
- ☐ Wij willen kunnen flexibiliseren, zodat een studenten op verschillende plaatsen, manieren en momenten kunnen leren.
- ☐ Wij willen authentieke situaties kunnen simuleren.
- ☐ We willen efficiënter werken.
- ☐ We willen dat studenten leren omgaan met digitale middelen uit het vakgebied.

3.2 Bespreek met een groepje studenten hoe zij zelf de activerende blend ervaren. Welke behoeften en ideeën hebben zij om het onderwijs nog activerender te maken?

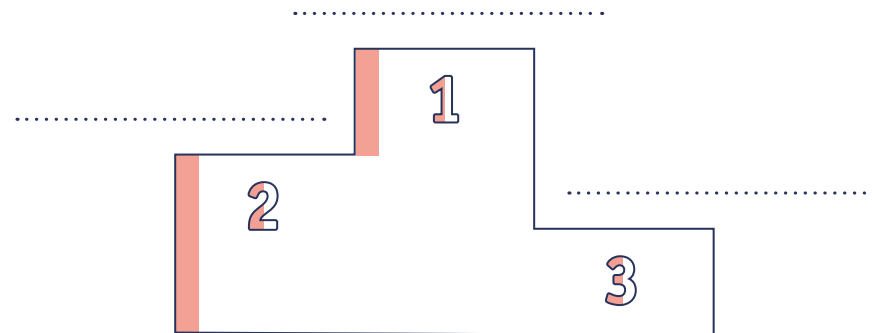
3.3 Kies een onderwijseenheid of module. Op welke onderdelen bieden jullie studenten ruimte voor eigen keuzes? Teken in de balk waar jullie nu staan en waar jullie naartoe willen bewegen.

3.4 Ga in je team met elkaar in gesprek over de gegeven antwoorden.
Wat betekenen die voor de inrichting van het onderwijs? Maak een top drie van meest haalbare en meest urgente aanpassingen.

HAALBAAR

URGENT

NOTITIES

A large grid of dotted lines for taking notes.

NOTITIES

Handwriting practice area on page 38, consisting of a grid of dots for tracing or writing practice.

NOTITIES

Handwriting practice area on page 39, consisting of a grid of dots for tracing or writing practice.

BETEKENISVOL BEGELEIDEN

We richten de begeleiding van studenten op hun professionele ontwikkeling en persoonlijke groei, zodat zij een zelfbewuste en goed onderbouwde positie op de arbeidsmarkt en in de maatschappij verwerven of uitbouwen. Begeleiding is van betekenis doordat we inspelen op de vragen en behoeften van studenten.

Waar gaat het om?

Met elkaar zorgen we ervoor dat iedere student zich gezien en gehoord voelt, en zich welkom, thuis en veilig voelt binnen ons onderwijs. Alleen in een veilige omgeving kan echt geleerd worden. We stimuleren een waarderende en inclusieve onderwijscultuur waarin groei en verbetering, plezier en het vieren van succes belangrijk zijn. En waarin iedereen ook fouten mag maken of het even niet mag weten. Goed contact met docenten en studiegenoten vormt hierin de basis.

Onze studentpopulatie wordt steeds diverser. Studenten bevinden zich in verschillende ontwikkelfasen, hebben verschillende vooropleidingen, komen uit verschillende leefwerelden en hebben ook verschillende persoonlijke ontwikkelvragen. Bovendien leren onze studenten niet alleen tijdens het onderwijs aan onze hogeschool, maar dragen wij ook bij aan hoe zij zich een leven lang kunnen blijven ontwikkelen. Zo zorgen we ervoor dat zij mee kunnen bewegen met veranderingen op de arbeidsmarkt, in de maatschappij en in hun persoonlijke kwaliteiten en motieven.

De begeleiding van onze studenten richt zich op drie componenten en hierbij zijn verschillende partijen binnen de hogeschool betrokken. De eerste twee componenten hebben betrekking op al onze studenten. De laatste component betreft studenten met extra begeleidingsbehoefte. De vorm en inhoud van alle begeleiding sluit aan bij de ontwikkelfase en ontwikkelvragen van onze studenten.

Studiebegeleiding

We besteden in ons onderwijs aandacht aan effectief en zelfsturend leren door het leren inzetten van leerstrategieën en metacognitieve reflectie (wat, wanneer, waarom en hoe de inzet van een strategie voor een student het beste werkt).

We besteden daarnaast in iedere nieuwe onderwijsfase aandacht aan groepsbinding en het verhelderen van wederzijdse verwachtingen. Deze begeleiding maakt deel uit van het leerproces en daarmee ook van de begeleidende en (didactisch)coachende rol van iedere docent. Daarnaast kunnen (ouderejaars) medestudenten een belangrijke rol vervullen, doordat zij laagdrempelig en vanuit eigen ervaring met studenten mee kunnen denken.

Begeleiding bij persoonlijke en loopbaanontwikkeling

Studenten leren zichzelf beter kennen en ontdekken hoe zij zich willen verhouden tot de samenleving als zij nadenken over:

- Kwaliteiten: wie ben ik, wat kan ik?
- Motieven: wat wil ik, wat drijft mij?
- Loopbaansturing: hoe bereik ik mijn doelen?
- Netwerken: wie kan mij daarbij helpen?

Dit vraagt om activiteiten waarin studenten een eigen persoonlijke zoektocht doorlopen en waarin zij regie kunnen nemen over hun leerproces. Het vraagt ook om een coachende begeleider die hier de juiste kwaliteiten voor heeft. Dergelijke begeleiding kan in groepen, maar er is ook altijd sprake van individuele aandacht.

Begeleiding bij individuele vraagstukken

Deze begeleiding betreft studenten met een persoonlijk vraagstuk dat van invloed kan zijn op de studievoortgang zoals studeren met een functiebeperking, beperkte taalvaardigheid, mentale problemen of andere persoonlijke omstandigheden die specialistische begeleiding vragen. Voor deze begeleiding hebben we gespecialiseerde deskundigen in huis bij het team Student Support die daarbij het benodigde maatwerk kunnen bieden.

Wat betekent dit principe voor het onderwijs?

- We maken keuzes in hoe we invulling geven aan de eerste twee componenten van begeleiding: studiebegeleiding en persoonlijke- en loopbaanbegeleiding. Uitgangspunt daarbij is dat altijd gewerkt wordt met een vaste groep van studenten die elkaar leren kennen, en elkaar kunnen steunen en motiveren en met elkaar een leergemeenschap vormen.
- We maken keuzes in welke begeleiding faculteiten zelf in huis hebben en wanneer zij juist de samenwerking zoeken met het team Student Support voor specialistische expertise.
- We investeren in de professionalisering van docenten met betrekking tot studiebegeleidingsvaardigheden. Een specifieke groep docenten wordt getraind in vaardigheden voor coaching, gericht op loopbaan- en persoonlijke ontwikkeling. Begeleiding van groepen en individuele begeleiding krijgen hierin aandacht.
- We zetten hogerejaars- en medestudenten in, in de rol van peermentor of student-assistent.
- We hebben in iedere opleidingsfase of -traject aandacht voor binding met de docenten en studiegenoten op een manier die past bij die fase of dat traject.

4. BETEKENISVOL BEGELEIDEN

ZELF AAN DE SLAG

4.1 Ga met je collega's eens in gesprek over deze stellingen

1 Voor de invulling van wat een studieloopbaanbegeleider doet, moeten we werken aan een nieuw competentieprofiel.

2 Na jaar twee moeten studenten hun eigen loopbaanbegeleider kunnen kiezen.

3 Ouderejaars studenten moeten we meer inzetten in het onderwijs aan startende studenten.

4 We moeten veel eerder advies van student support inschakelen.

4.2 Waarin zou jij je als begeleider van studenten verder willen professionaliseren?

Spiekbriefje met coachende vragen in het onderwijs

- Waarom kies je voor deze aanpak?
- Wanneer ben je tevreden met de uitkomst?
- Hoeveel tijd kost deze opdracht je, en hoe weet je dat?
- Wat doe je als je vastloopt bij een vraagstuk?
- Hoe kwam het dat het nu wel goed ging?

Spiekbriefje vragen voor loopbaancoaching

- Waar kreeg jij energie van de afgelopen periode?
- Wat wil jij aan het eind van de opleiding bereikt hebben?
- Waarom is dat belangrijk voor jou?
- Wat heb je tot nu toe gedaan om dat doel te bereiken?
- Wat of wie kan jou helpen om een volgende stap te zetten?

NOTITIES

Handwriting practice area on page 46, consisting of a grid of dots for letter formation.

NOTITIES

Handwriting practice area on page 47, consisting of a grid of dots for letter formation.

TOETSEN OM TE LEREN

Toetsing levert een krachtige bijdrage aan het leren van studenten en zien we als een onderdeel van een doorlopend leerproces. Toetsing benutten we om inzicht te krijgen in het leren en we passen daar de leer- en onderwijsactiviteiten op aan. Tijdens een beperkt aantal momenten kennen we een beoordeling toe waar een beslissing op volgt.

Waar gaat het om?

Toetsing zien we als onderdeel van een doorlopend leerproces. Er zijn momenten waarop studenten zichzelf toetsen en feedback vragen en ontvangen van anderen. Ze krijgen daarmee inzicht in waar ze staan en wat ze nog moeten ontwikkelen. Daarnaast zijn er momenten waarop toetsing wordt gecombineerd met beoordelen. Dat zijn momenten waarop studenten een beoordeling krijgen die leidt tot studiepunten en/of een zak-slaagbeslissing. Bij dit ontwerpprincipes maken we dus onderscheid tussen toetsen en beoordelen. Toetsen zijn alle momenten waarop studenten inzicht krijgen in hun voortgang. Bij beoordeling wordt er formele waarde aan toegekend en een beslissing aan toegevoegd.

Vooraf bij het inzicht krijgen in het eigen leerproces vervult toetsing een belangrijke rol. Studenten leren om te gaan met kwaliteitseisen zoals in de leeruitkomsten of leerdoelen verwoord. Ze toetsen hun producten of handelen aan deze kwaliteitseisen en krijgen inzicht in hoeverre ze hier al aan voldoen. Naast zelfbeoordeling leren studenten feedback te vragen van docenten en medestudenten. De volgende stap in het leerproces is dat ze reflecteren op deze toetsmomenten en dit omzetten in vervolgactiviteiten. Dit proces duiden we aan als formatief handelen. Gedurende de studie kunnen zij steeds meer zelf de regie nemen. Het uiteindelijk doel is dat het leerproces centraal staat en dat de beoordeling geen verrassing meer is.

Ook docenten zetten formatief handelen in. Zij krijgen door de toetsmomenten inzicht in de vorderingen van onze studenten en kunnen op basis hiervan tussentijdse inhoudelijke en didactische aanpassingen doen. Docenten zien waar studenten al goed op weg zijn, waar ze nog moeite mee hebben en waar extra aandacht nodig is. Het leren en toetsen raakt op deze manier steeds meer met elkaar verweven en is een proces van interactie tussen studenten en docenten en tussen studenten onderling.

Om het leerproces relevant en uitdagend te maken, werken studenten aan beroepsproducten of -handelingen die representatief zijn voor de beroepspraktijk. Dit verhoogt de motivatie, omdat studenten meteen de relevantie voor hun latere beroep ervaren en daarmee ook het nut van de toetsing inzien.

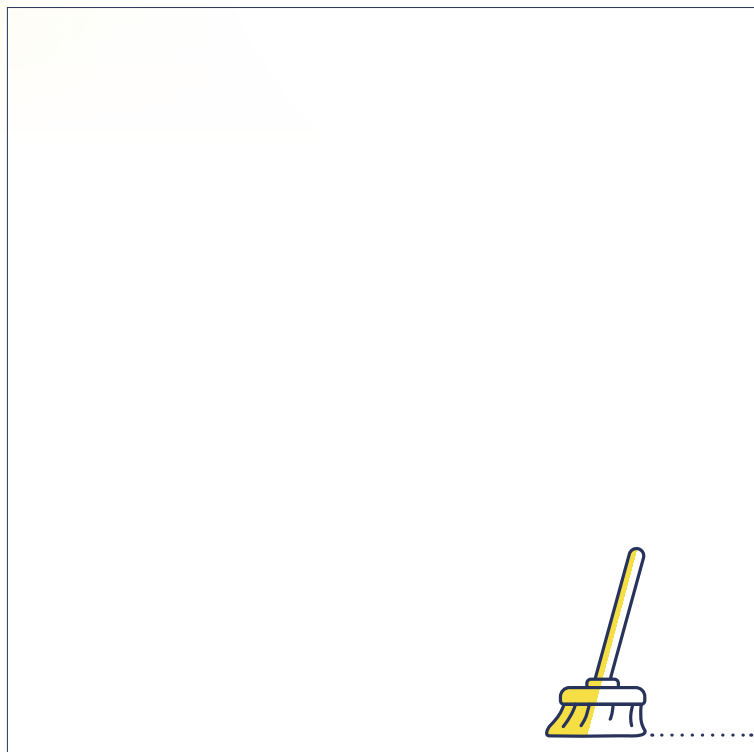
Wat betekent dit principe voor het onderwijs?

- Een team bepaalt waar de beoordelingsmomenten liggen waarop studenten specifieke beroepscompetenties moeten kunnen aantonen. Dit betreft bij voorkeur een beperkt aantal momenten.
- We werken bij voorkeur met grotere onderwijseenheden, omdat deze ons meer mogelijkheid geven om tussentijds te toetsen en het leerproces bij te stellen door de student en de docent.
- Een team bepaalt, zoveel mogelijk in overleg met studenten, wat de juiste toetsvormen zijn die aansluiten bij de actuele en relevante vraagstukken en bijbehorende leeruitkomsten. Een beroepsproduct of beroepshandeling (analyse, advies, ontwerp, product of handeling) is het uitgangspunt bij de keuze voor de toetsvorm. Bij leerwegonafhankelijk toetsen bepalen docenten met studenten samen de vorm en de timing van de beoordelingsmomenten.
- Op basis van de leerdoelen of leeruitkomsten bepaalt een team welke plek het proces van totstandkoming en het feitelijke product in de beoordeling innemen.
- De tussentijdse toetsmomenten en de beoordelingsmomenten gaan uit van dezelfde te verwerven leeruitkomsten (interne samenhang en validiteit).
- Vanaf de start besteden we aandacht aan de ontwikkeling van feedbackgeletterdheid: het goed kunnen omgaan met feedback en vertalen naar vervolgacties.

5. TOETSEN OM TE LEREN ZELF AAN DE SLAG

- 5.1 De bezem erdoor! Als je een beoordelingsschoonmaak zou moeten houden van het curriculum, welke beoordelende toetsen zouden dan weg kunnen en waarom?

- 5.2 Kies met collega's een studiejaar. Teken hieronder in het leerpad een vlag per beoordelingsmoment. Probeer dit tot een minimum te beperken. Noteer welke beslissing volgt op deze beoordeling (bijv. studiepunten, toegang stage, start afstudeerfase).

START
STUDIEJAAR

●

EINDE
STUDIEJAAR

- 5.3 Teken ook de toetsmomenten die inzicht geven in de voortgang van de student.

NOTITIES

Handwriting practice area on page 54, consisting of a grid of small dots for letter formation.

NOTITIES

Handwriting practice area on page 55, consisting of a grid of small dots for letter formation.

ONTWERP- PRINCIPES IN PRAKTIJK

De ontwerpprincipes bieden ons sinds januari 2018 handvatten voor het ontwerpen en ontwikkelen van ons onderwijs en hebben ons een gemeenschappelijke taal gegeven. Onze geactualiseerde ontwerpprincipes bouwen dus voort op een ontwikkeling die wij als hogeschool reeds hebben ingezet en geven ons richting aan de onderwijsontwikkeling voor de komende jaren. Om de ontwerpprincipes in praktijk te brengen maken we afspraken en geven we benodigde ondersteuning, kennisontwikkeling, en professionalisering gezamenlijk vorm. Het is belangrijk dat de hogeschool een proces van leren en experimenteren faciliteert en dat de implementatie gefaseerd gebeurt. Het instellingsplan loopt tot 2028 en dat is ook de looptijd van de implementatie van de ontwerpprincipes.

Gezamenlijke afspraken

Om hogeschoolbreed de ontwerpprincipes in praktijk te kunnen brengen, hebben we gezamenlijke afspraken nodig om het onderwijs organiseerbaar en uitvoerbaar te houden. In lijn met het programma ADIOS en LLO ontwikkelen we de komende tijd beleid om deze afspraken vorm te geven en maken we de ondersteunende systemen hiervoor geschikt. Denk aan afspraken over:

- de (minimale) omvang van onderwijseenheden;
- de planning en organisatie van minoren en andere vormen van keuzeruimte;
- de mate waarin en hoe interdisciplinair onderwijs wordt vormgegeven;
- hoe we invulling geven aan flexibilisering, en;
- hoe we invulling geven aan het werken met leeruitkomsten.

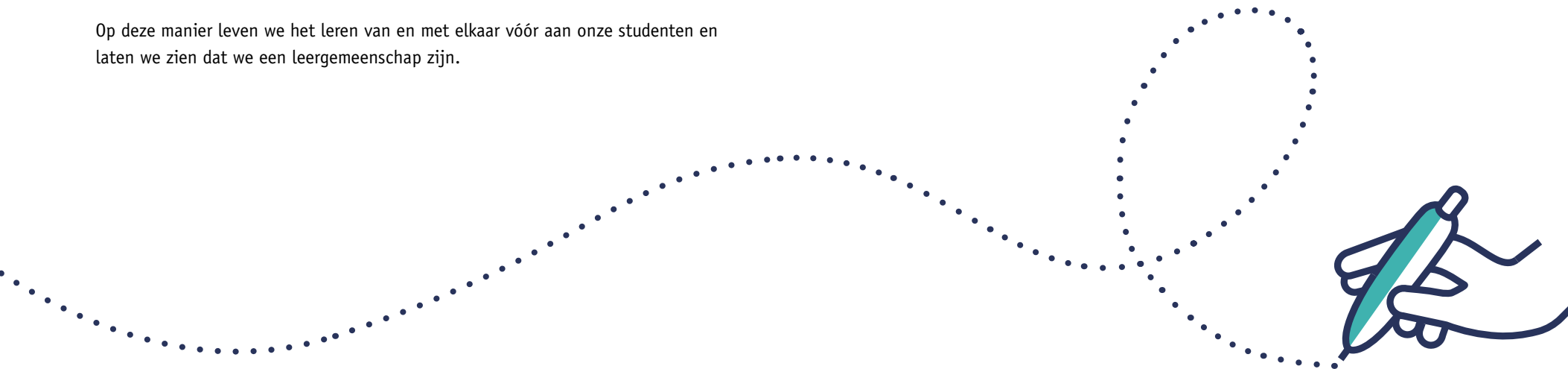
Kennisontwikkeling

Ook op andere manieren ondersteunen we opleidingen om de principes in praktijk te brengen. Samen investeren we de komende jaren in een hogeschoolbrede infrastructuur voor kennisontwikkeling en onderwijsinnovatie in de vorm van het Center for Teaching en Learning. Dit Center gaat ons helpen om informatie en activiteiten te ontsluiten voor al onze medewerkers, om ontwikkelvragen en -aanbod binnen en buiten de hogeschool met elkaar te verbinden, en om samen te leren in gedeelde ontwikkelopgaven bij het in praktijk brengen van onze ontwerpprincipes.

Professionalisering

Docenten zijn het kapitaal van ons onderwijs. Ze zijn cruciaal in het leerproces van de student. Ze ontwikkelen het onderwijs dat studenten uitdaagt te leren en daarin hun verantwoordelijkheid te nemen. Enerzijds laten ze de student los, anderzijds zetten ze alle (digitale) middelen in om het leerproces te monitoren, feedback te geven en te toetsen. Dat vraagt om docenten die zelf ook blijven leren van en met anderen. We inventariseren de professionaliseringsvragen en bedden de ontwerpprincipes in bestaande en nieuwe professionaliseringstrajecten en hogeschoolbrede activiteiten in. We benutten de kennis en ervaringen vanuit de verschillende faculteiten.

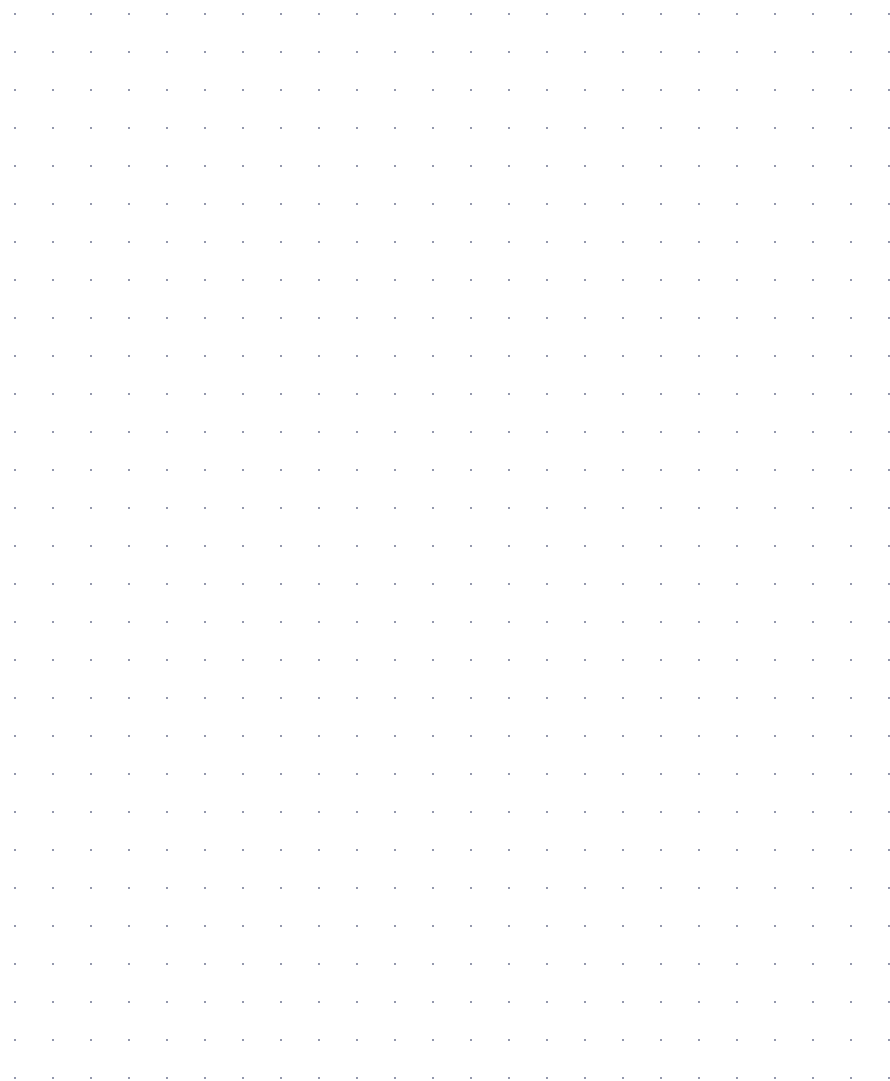
Op deze manier leven we het leren van en met elkaar vóór aan onze studenten en laten we zien dat we een leergemeenschap zijn.

NOTITIES

NOTITIES

COLOFON

Met dank aan alle medewerkers en studenten die input hebben geleverd via de online dialogen, bootcampsessies, werksessies en feedbackmomenten.
In de onderbouwing en toelichting per ontwerpprincipe wordt een overzicht gegeven van de geraadpleegde bronnen (zie QR-code naar de website).

Informatie en redactie

Hogeschool Leiden

Schrijfgroep

Frowine den Oudendammer
Annelies van der Graaf
Veronica Bruijns
Dineke van Essen
Veronique Senne
Ellie van der Geest

Vormgeving

Ontwerpwerk, Den Haag

Drukkerij

Quantes, Rijswijk

Uitgever

Hogeschool Leiden
Zernikedreef 11, 2333 CK Leiden
hsleiden.nl

©2023 Hogeschool Leiden

VOOR EEN DIGITALE
VERSIE VAN DE
ONTWERPPRINCIPES
EN DE ONDERBOUWING
EN TOELICHTING
SCAN DE QR-CODE

VOOR EEN DIGITALE
VERSIE VAN HET
INSTELLINGSPLAN
SCAN DE QR-CODE

hogeschool
Leiden